

Undervisning i sex och samlevnad

Det här faktabladet handlar om sex och samlevnadsundervisning. Det bygger på resultat från undersökningen SRHR2017, en enkätstudie där personer i åldern 16–84 år fick svara på frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Undervisningen har inte gett tillräckliga kunskaper

Knappt var femte, 19 procent, anser att sex- och samlevnadsundervisningen har gett dem den kunskap som de behöver. En knapp tredjedel, 29 procent, anser att den inte gjort det och en tredjedel, 32 procent, kommer inte ihåg. Totalt 26 procent har skaffat den kunskap som de behöver på annat sätt, och 8 procent har aldrig fått någon sex- och samlevnadsundervisning. Fler män än kvinnor, 22 respektive 16 procent, tycker att undervisningen gett tillräckliga kunskaper.

Homo- och bisexuella personer (39 respektive 36 procent) upplever i större utsträckning än heterosexuella (28 procent), att skolans sex- och samlevnadsundervisning inte gett dem den kunskap som de behöver.

Äldre kvinnor och män anser i lägre uträkning än övriga att de fått tillräckliga kunskaper (7–8 procent) och anger i högre utsträckning att de inte fått någon sex- och samlevnadsundervisning (23–25 procent). Den äldsta gruppen (65–84 år) och den yngsta (16–29 år) svarar också i högre grad än övriga att de skaffat kunskapen på annat sätt.

Sätt att skaffa kunskap och information om sex och relationer

Det finns många sätt att få kunskap om SRHR. Världshälsoorganisationen (WHO) skiljer mellan formella källor såsom sex- och samlevnadsundervisning, och informella källor såsom föräldrar och vänner. De betonar att båda behövs och bör komplettera varandra, bland annat eftersom det kan variera genom livet hur viktiga dessa källor är. I komplexa frågor om SRHR har professionella aktörer en mycket viktig roll, och informella källor är inte tillräckliga för barn och unga.

Sammanfattning

SRHR2017 visar att knappt en femtedel av befolkningen tycker att skolans sex- och samlevnadsundervisning har gett dem den kunskap som de behöver. Fler män (22 procent) än kvinnor (16 procent) ansåg att undervisningen gett tillräckliga kunskaper. Det finns även skillnader utifrån sexuell identitet och ålder.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att fokusera på skolan som en viktig och hälsofrämjande arena och bland annat stärka SRHR-kompetens hos yrkesverksamma inom skolan.

Rätten till användbar kunskap

Rätten till information och kunskap är central för att stärka befolkningens sexuella och reproduktiv hälsa och rättigheter. Skolan är en viktig hälsofrämjande arena. Alla som går i svensk skola har rätt till en evidensbaserad, återkommande, relevant och kunskapsförande undervisning om sexualitet, samtycke och relationer. Trots det upplever 8 procent av befolkningen att de inte fått någon sex och samlevnadsundervisning, och av dem som fått undervisning är en stor andel missnöjda. Detta tyder på att det inte bara handlar om att få undervisningen, utan att den också måste hålla hög kvalitet och ge användbara kunskaper.

Undervisning i sex och samlevnad

År 1955 blev sex- och samlevnadsundervisning obligatorisk för elever i Sverige. Undervisningen syftar till att ge elever en helhetsbild av sexualitet och relationer.

Från höstterminen 2022 kommer kunskapsområdet att heta "sexualitet, samtycke och relationer" och läroplanerna kommer att ändras. Syftet är att grund- och gymnasieskolorna i högre utsträckning ska lyfta in frågor om samtycke och frivillighet i undervisningen.

Sex och samlevnadsundervisning och jämlikhet

En jämlik och jämställd undervisning om sexualitet, samtycke och relationer är viktig för att alla ska kunna uppnå en god sexuell hälsa. SRHR2017 visar att män är generellt mer nöjda med den sex- och samlevnadsundervisning de fått, oavsett sexuell identitet, jämfört med kvinnor. Undersökningen visar också att homo- och bisexuella personer i lägre utsträckning än heterosexuella upplever att undervisningen gett dem tillräckliga kunskaper. Det behövs mer kunskap om varför erfarenheter kring sex- och samlevnadsundervisning skiljer sig åt beroende på kön och sexuell identitet och hur det kan åtgärdas.

Fortsatt förebyggande insatser

Många viktiga insatser och förändringar har genomförts under de senaste åren. Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer är idag mer integrerad i olika ämnen än tidigare, flera kompetenshöjande insatser har genomförts och läroplanerna revideras med jämna mellanrum. Dagens läroplaner ger goda förutsättningar för en undervisning som är holistisk och mångfacetterad, men trots det finns likvärdighetsproblem och kvalitetsbrister i undervisningen. För att komma tillrätta med detta behöver lärare och andra yrkesgrupper inom skolan mer kompetens och de behöver känna trygghet i att hantera dessa frågor. Det är därför viktigt att kunskap och förståelse för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter integreras i lärarutbildningarna och att lärarnas färdigheter vässas. För redan verksamma lärare bör det också finnas möjligheter till kompetensutveckling.

Läs hela rapporten SRHR2017

[Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter \(SRHR\) i Sverige 2017](#)

En serie av kunskap

Faktabladet *Undervisning i sex och samlevnad* är ett av sju faktablad om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som bygger på resultat från undersökningen SRHR2017.

Övriga faktablad hittar du på

www.folkhalsomyndigheten.se/srhr2017